Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Drei Vorlesungen in Rom - Cod. Ettenheim-Münster 196

Lugo, Juan

[S.l.], 1632-1633

Sectio III.

urn:nbn:de:bsz:31-116360

Visual Library

præcedebant, quia ad honestatem obiectivam non sufficit adhuc apprehendere obiectum ut bonum naturæ rationali quomodocumque, sed opus est consulere aliam regulam superiorem, in qua primo et radicaliter consistat honestas vel inhonestas moralis.

SECTIO III.

Nostra sententia de prima regula Moralitatis proponitur.

Concedimus omnes fere sententias sectione præcedenti adductas veras esse, quatenus iis omnibus modis explicari potest saltem a posteriori quæ obiecta sint bona et quæ mala, nam obiectum illud quod lege æterna præcipitur vel consulitur, quod conducit ad ultimum finem, quod conforme est naturæ rationali prout regulanti et dirigenti actiones humanas bonum est, quod prohibetur lege æterna, quod removet ab ultimo fine, quod est contra regulam rationis seu contra naturam rationalem ut regulantem malum est. contendimus tamen aliquam aliam regulam antecedentem et magis a priori dandam esse, per quam non ostendatur a posteriori, sed qua formaliter reguletur obiectum et constituat bonum et malum, quam videtur contraria sententia melius attigisse, indiget tamen declaratione.

Dico igitur hanc regulam et radicem primam moralitatis consistere in hoc, quod obiectum secundum se sit bonum præponderans omni malo quod secum affert, et proportionatum dignitati naturæ rationalis, vel quod sit malum præponderans omni bono quod secum affert, et improportionatum ac contra dignitatem naturæ rationalis. nam quando obiectum proponitur ita proponitur bonum ut plus appareat mali in ipso quam bonum, eo ipso est fugiendum et malum moraliter, quando vero e contra ita proponitur ut malum, ut illa ratio mali superetur a bono quod affert, et illud sit bonum et proportionatum dignitati humanæ, eo ipso est bonum et amplectendum. sive illa ratio boni sit convenientia in ordine ad operantem, sive in ordine ad quemvis alium, ita, quod exemplis apposite clarius videbitur.

Proponitur v.g. alicui mors sui patris ut bona et utilis ad hæreditatem lucrandam, ut mala vero patri, cui ipse filius adeo est adstrictus et cuius bonum adeo debet procurare et desiderare, desiderat tamen mortem patris absolute propter lucrum hæreditatis paternæ, operatur inhoneste, quia illud malum mortis paternæ præponderabat omni lucro hæreditatis. si vero desiderares mortem patris ut consequatur salutem æternam quam postea fortasse amittet, vel si desiderares mortem Tyranni ut Ecclesia habeat pacem et quietem spiritualem non est operatio inhonesta, quia bona quæ tunc amas, præponderant malo quod desideras. similiter velle latronem interfici a Magistratu propter pacem Reipublicæ est laudabile, quia præponderat hoc bonum illi malo, velle autem occidere latronem autho-

ritate

vitate privata pp pacem Reipubl. e inhonestum, qa malum occidendi
authoritate privata malefactores praeponderat bono qd Reipubl. affert
eorum mors. item desiderare pollutionem v: g: pp sanitatem vel alium
finem honestum n e malum de se, qa n e tm malum illud qd pollutio
affert nae humanae; at verò procurare illam etiam pp sanitatem eet gra=
vissimum malum, qa eius procuratio afferret generaoi humanae damnum
praeponderans sanitati vel alteri fini bono qui poet intendi. iudicare
a. an tale vel tale obtu sit bonum vel malum praeponderans obto strario
spectat ad usum raois comparantis mortem v: g: patris cum lucro haere=
ditatis, e iudicantis ex ipsis terminis illud malum praeponderare huic
bono, unde infert n ee illud eligendum pp istud, qa verò aliquando
n ita clarè stat an hoc malum praeponderet illi bono, ideo malitia
multorum obtorum dubia e, quibusdam affirmantibus ee mala, alijs
negantibus, ut stat passim apud authores morales, aliquando a. licet
certum sit ee mala, difficile tn e a paucis penetratur illa malitia, ut con=
tingit in usura, cuius malitiam obiectivam n oes penetrant, e ideo facilis
circa huiusmodi obta contingit ignorantia invincibilis quae excuset
a culpa.

Addidi tn illud bonum debere ee proportionatum digni=
tati nae raoalis, aliqua e. st obta indifferentia, quae licet hant aliquid
boni n prohibiti, n tn e bonum dignum aut proportionatum nobilis=
sima nae raoali; ~~maius~~ magnos e. non nisi magna decent; unde n
mirum sit n sit dignum humano amore aliquod bonum, alioquin ~~licet~~ licitum
quale e capere muscas, levare festucam, quae licet n sit positive inde=
centia, improportionata, vel indigna, n tn st de se digna vel proportiona=
ta, e ideo nec dedecent nec decent, sed st indifferentia, ut videbimus infra. sic e.
hoiem religiosum decet facere sacrum, dedecet mimum agere, alia a. indiffe=
renter se hnt ad statum religiosum, nec e. decent nec dedecent illum, ut ambu=
lare, nares purgare, quae nec hnt eum gradum bonitatis rae cuius digna
sit viro religioso, nec etiam opponuntur cum eius status dignitate, sed indiffe=
renter se hnt. ad bonitatem ergo honestam requiritur positive qd obtu
n solum sit bonum, sed in eo gradu quo dignum sit positivè affectu
nobilissimae nae raoalis pp singularem bonitatem quam ht, sicut gemma
aliqua digna dicitur Rege pp singularem valorem quem ht.

Ex hac nri doctrina infertur 1mo quomodo actus dilectionis
Dei sit honestus, quamvis obtu n ametur qa bonum seu conveniens nrae
nae sit, sed solum pp suam bonitatem infinitam, qa in ipsomet obto, qd
volumus, sive illud sit gloria intrinseca sive gloria extrinseca Dei, invenimus
ee tn e tam debitum bonum ut debeat praeferri oibus quae poss ee in
strarium, e per consequens debeat Deus amari super oia, qd idem dicendum de

quando

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
gefördert durch Baden-Württemberg
MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST

quando compatimur alicui proximo necessitatem patiendi et desideramus eius sublevationem, nam hic etiam actus est bonus licet nullo modo attendat ad convenientiam illius boni cum natura operantis, nam sine hac reflexione possumus advertere sublevationem illius pauperis esse bonum praeponderans et bonum dignum ac proportionatum cum affectu naturae rationalis, et idcirco possumus velle et desiderare potius quod sublevetur quam quod patiatur.

Dices: ad hoc ut obiectum sit obiective honestum debet esse obiective proportionatum naturae rationali, ergo ad hoc ut ametur ut honestum debet amari quia est proportionatum nostrae naturae, ergo non amatur Deus propter se, sed quia est nobis conveniens. Respondeo concessa prima negando secundam, aliud enim est amari obiectum quia in se et de se habet talem bonitatem quae proportionatur dignitati nostrae, aliud est amari quia est bonum conveniens nobis. hoc secundo modo natura nostra esset finis cui illius amoris, in primo vero sensu natura nostra non se habet ut id quod vel cui amatur, sed solum ut terminus seu mensura quae mensuramus bonitatem obiecti amati. sicut si Princeps aliquis habet amicitiam cum alio principe quia invenit in ipso dignitatem proportionatam et similem suae, non est hoc amare seipsum nec illud sibi, sed amare illud propter bonitatem proportionatam dignitati amantis. ita homo ex charitate non amat Deum quia est bonum conveniens homini, sed quia habet tantam bonitatem quae comparata cum dignitate hominis non solum non vilescit sed excedit in infinitum; et hoc est formalissime aliquod obiectum esse decens obiective, scilicet esse tale bonum quod comparatum ad dignitatem humanam non vilescat, si enim vilesceret non deceret hominem erga ipsum affici, quia unusquisque fit contemptibilis quando erga contemptibilia afficitur, iuxta illud Oseae 9: facti sunt abominabiles sicut ea quae dilexerunt.

Infero secundo quo sensu sit verum quod communiter dicitur non posse dari peccatum sine advertentia ad malitiam, nam si malitia consisteret in difformitate ad legem Dei difficile id esset, iuxta doctrinam vero traditam facile explicatur, non enim sufficit advertere mortem esse malam Petro ut eam desiderare sit peccatum, sed oportet advertere illam esse malam, et comparare illud malum cum bono quod ex illa sequitur nempe cum lucro haereditatis vel vindicta etc., et videre illud malum praeponderare iis bonis et advertere proportionem quam habet cum natura rationali, quae omnia si advertantur, etiamsi non advertatur ad legem Dei actus erit inhonestus. quia vero aliquando contingit proponi illud obiectum ut malum Petro et bonum mihi, non tamen fieri hanc comparationem et hoc examen rationis, ideo contingit aliquando desiderari illud obiectum sine culpa, quia non adfuit advertentia ad malitiam, hoc est, ad comparandum illud obiectum cum malis quae ex ipso sequuntur, quae comparatio si adsit, adest advertentia sufficiens ad contrahendam malitiam, praescindendo nunc an ad peccatum mortale requiratur etiam advertentia ad offensam Dei, de quo diximus late in tractatu de Incarnatione.

Dices:

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
gefördert durch Baden-Württemberg

Dices: nunquam hoc operatur liberè nisi compararet bonum
cum malo proposito & nunquam continget operari sine sufficienti ad-
uertentia ad malitiam praeponderante bono qd amatur. Re. resto an-
tecedenti negando conseq. qa ad abstrahendam malitiam n. sufficit quaecunq
comparaō mali cum bono. pro quo aduerte illecebum poc mihi proponere
gulam v: g: vt delectabilem, e simul vt malam pp infamiam quam adfert,
quae comparaō sufficit adhoc vt ego operer liberè circa illud obiu, qa iam
comparo illud bonum delectaōis cum illo malo infamiae, n. tn sufficit ad
operandum moraliter, qa adhoc requiritur vrlis comparaō illius boni vel
mali cum di bono vel malo vrliter sumpto quae comparaō fit per raōem
superiorem, per hoc e. distinguuntur a Theologis coïter raō inferior e
raō superior in nra aia. ex August. 12 de Trinitate cap. 12. ex S. Thoma
infra q. 74 art. 7. qd raō inferior solum iudicat de obto proposito
iuxta raōes temporales scilicet delectaōis vel commodi temporalis, raō vero
superior iudicat iuxta raōes aeternas, hoc e, vt optime explicat P. Vasquez
ibi disp. 105 num. 10. vel iuxta legem aeternam Dei, vel iuxta raōem
virtutis seu proportionis cum nra raōali, de qua raō inferior n. curat,
vnde infert August. peccatum n. poc ee nisi interueniente raōe superiori,
qa nimirum sine hac n. examinatur obiu iuxta regulam illam vrslem,
nec comparatur cum bono vel malo vrsli, sed cum aliquo alio bono vel malo tempo=
rali in particulari. hinc e pueros n. poc peccare quamdiu solum com=
parant vnum bonum delectabile cum alio delectabili e iudicant hoc ee
delectabilius. postea verò apprehendunt etiam bonum honoris e compa=
rant delectabile sensibile cum honore sed ndum peccant, qa n. apprehen=
dunt bonum virtutis seu aliud genus boni subtilius qd reperitur in vir=
tute, v: g: in gratitudine, misericordia, e similibus, qd bonum quando
cognoscunt e comparant illud cum alijs e vident praeponderare caeteris
oibus contrarijs e ee proportionatum nrae raōali tunc iam poïnt morali=
ter operari, qa per raōem superiorem comparant vrliter obtu proposi=
tum cum bono vrsli e superiori, hoc e, cum bono in tota sua latitudine,
& iudicant vrliter oibus pensatis hoc ee bonum amplectendum vel fugi=
endum. eodem etiam modo adultus, quando actu n. aduertit nisi ad boni=
tatem particularem quae e in obto nec comparat eam cum bono vrsli in
sua latitudine sumpto, n. operatur moraliter, qa tunc ht se sicut puer in
ordine ad eum actum, quando verò vigilante raōe comparat illud obiu cum
bono vrsli attendendo ad totam latitudinem boni, tunc operatur bene vel male
moraliter, hoc e, e regulare illud obiu per regulam raōis superioris, aduertere
nimirum an in tota latitudine obti, circa qd versatur raō superior, sit ali=
quid praeponderans huic obto qd nunc proponitur.

Hinc infero 3tio quomodo in propositione vel amore obti honesti
n. fiat

n fiat reflexio volitionis vel cognitionis supra seipsam, ad quam reflex=
ionem vitandam necesse fuit haec omnia indagare et radicitus examinare.
vitatur autem reflexio: quia cognitio repraesentans eleemosynam ut honestam mora=
liter, terminatur solum ad obiectum secundum se et prout praescindit ab hac cogni=
tione et de illo obiecto affirmat sublevationem v.g. proximi patientis miseriam
esse secundum se tale bonum cui non praeponderat commodum pecuniae retentae
vel quodvis aliud bonum quod ex negatione eleemosynae consequatur, et aliunde esse
bonum humanae dignitati proportionatum, postea voluntas fertur in
eleemosynam, quia est tale bonum praeponderans et proportionatum, quae est
bonitas obiectiva tenens se totaliter ex parte eleemosynae, et ratio cuius
dicitur esse bonum honestum, seu decens obiective naturam rationalem, decere
est. et ita congruere huic naturae operanti ut quod nullum aliud bonum oppo=
situm hic et nunc debuisset omitti et simul proportionem habet cum eius
dignitate. ille ergo gradus bonitatis obiectivae qui bene concipitur
et amatur sine illa reflexione est prima radix et regula totius moralitatis.
fateor tamen regulariter et communiter homines quando operantur moraliter atten=
dere ad aliam regulam secundam moralitatis quae est magis clara et facilis, nempe
ad legem, prohibitionem, vel consilium, ut inde colligant bonitatem vel
malitiam obiectivam ipsius obiecti, quando enim occurrit occasio mentiendi
statim etiam occurrit mendacium esse malum quod prohibetur a lege Dei,
coeterum et isti etiam implicite concipiunt mendacium habere aliquam
malitiam antecedentem et independentem a lege Dei ratione cuius prohibetur
ipsa lege Dei, illa autem malitia reducitur ultimo, quando explicite examinatur,
ad hoc quod bonum veracitatis praeponderat cuivis commodo quod mendacium
afferre potest, et simul sit bonum proportionatum dignitati humanae naturae.

Infertur quarto quomodo non omnia opera bona habeant honestatem
obedientiae, etiamsi alia sint opera alias praecepta, quod quidem difficile
explicatur ab iis qui dicunt regulam moralitatis esse conformitatem
cum lege aeterna, tunc enim idem esset velle obiectum aliquod quia bonum, ac velle
illud quia est iuxta legem Dei, quod videtur esse motivum obedientiae. in nostris
autem principiis id facile explicatur, nam imprimis non quoties homo operatur
bene, oportet quod attendat ad conformitatem cum lege, sed sufficit si
attendat ad gradum illum bonitatis obiectivae praeponderantis et propor=
tionatae supra explicatae, quod totum antecedit legem aeternam Dei.
deinde etiamsi saepe homines attendant ad legem Dei tanquam ad regulam
clariorem et faciliorem moralitatis, non tamen attendunt ad conformitatem cum
lege tanquam ad motivum amatum, sed tanquam ad regulam qua a pos=
teriori probat obiectum illud habere de se bonitatem obiectivam propter quam
ametur. itaque proponitur bonitas eleemosynae aliquando in se ipsa, quia ex
terminis constat esse bonam, aliquando per medium extrinsecum scilicet

quia Deus

qa Deus eam praecipit vel consulit, et in vtroq casu amatur formaliter eadem bonitas eleemosynae secundum se, sed in primo casu cognita in se ipsa, in 2do. a. casu cognita mediate per praeceptum vel consilium Dei, n tn amatur in 2do casu qa e conformis praeceptis vel consilijs Dei, sed qa in se e bona, quae bonitas constat ex eo qd Deus eam praecipit vel consulit. hic e cois modus operandi Rusticorum qui n ita facile penetrare poût bonitatem vel malitiam obti in se ipso praesertim in obtis obscurioribus, fugiunt e. vsurary, pollutionem et alia, qa proponuntur ee mala a lege Dei, qui actus tunc solum st actus obedientiae quando intenditur formaliter ipsa conformitas cum lege Dei, aliquando a. n st actus obedientiae sed aliarum virtutum, quando o ferunt ad bonitatem illius obti quae n cognoscitur in se sed colligetur a posteriori ex lege Dei aeterna illud praecipiente.

Infertur 5to n ee opus concedere id qd aliqui concedunt, vt defendant bonitatem obiectivam tenentem se oio ex parte obti, sufficere vt ~~cognitio~~ volitio illius sit bona etiam sine vlla reflexione ad legem aut regulam raois. consequenter e. concedunt si aliquis vellet ~~illum sel volitio~~ gulam vel polluti=onem pp delectaoem quam ht, n attendendo ad malitiam moralem vel prohibitionem, illum actum n solum n ee malum sed ee bonum moraliter et meritorium. hoc, inquam, n oportet concedere, qa licet ille. actus excusaretur a culpa pp inadvertentiam et malitiam, n tn eet bonus, qa n haberet pro obto bonum honestum, sed bonum mere delectabile sine vlla honestate propositum, ad honestatem e. requireretur qd illud obtu regularetur per regulam vlem bonitatis, et compararetur n solum ad aliud bonum delectabile sed ad oia bona cuiuslibet gnris, et iudicaretur proportionatum cum dignitate humana, et nullum inde sequi malum in quocunq gnre qd illi bono delectabili praeponderaret, ex cuius comparaois defectu ille actus nec e bonus nec etiam moralis.

Contra hanc doctrinam poût fieri aliquae obiectiones ex quarum solutione ipsa magis declarabitur. Prima sit: qa aliqua st obta quae hnt bonitatem obiectivam sufficientem ad terminandum actum moralem bonum, et tn n hnt bonitatem praeponderantem. Matrimonium v: g. ht de se bonitatem obiectivam o terminat actum bonum, et tn eius bonitas n praeponderat bono contrario, melius e. e carere vxore quam illam habere. E. bonitas obiectiva honesta n debet ee bonitas praeponderans. R. ex noie boni praeponderantis n debere illigi illud solum bonum qd superet bonum sibi oppositum, sed etiam illud bonum qd raoe suae bonitatis n ita superatur a bono opposito vt oio excludatur. v: g. in exemplo posito castitas opponitur Matrimonio et opponitur fornicaoi, huic tn opponitur excludendo illam; Matrimonio a. opponitur n excludendo illud, qa Matrimonium licet n adaequet bonitatem castitatis, ht tn eum gradum bonitatis

qui suffi=

qui sufficiat ad reddendum nec excludatur a castitate, et ita eius resis=
tentia praeponderat activitati castitatis. oritur a. tota haec diversitas
ex eo qd aliqua bona ita st bona, ut sint necessaria et quae his bonis op=
ponuntur n st bona, qa n poit praevalere contra bonum necessarium,
talis e carentia fornicaois quae e oio necessaria ad bonum generaois hu=
manae, ideo fornicao quamvis sit delectabilis n pt praeponderare nec prae=
valere ctra castitatem, qa opponitur bono necessario. alia st bona n ne=
cessaria sed ad melius ee, et quae his opponuntur licet sint minora bona
n st mala, talis e castitas afecta quae n e bonum necessarium naae humanae
sed valde utile, ideo licet Matrimonium opponatur eiusmodi castitati
adhuc e bonum, qa n opponitur alicui bono necessario. requiritur ergo
ex parte obti honesti is gradus bonitatis rate cuius vel excedat bona oppo=
sita, vel saltem praeponderet negative, id e, n excludatur a bono opposito,
qa n opponitur alicui bono necessario. ad obtu vero inhonestum re=
quiritur qd neutro modo sit praeponderans, sed qd opponatur bono alicui
necessario, quae graduatio bonitatis et necessitatis tota se ht ex parte
obti et st ipsi abs ulla reflexione.

Petes: quae regula servanda sit ad cognoscendum qd sit
bonum vel malum praeponderans in particulari? Ro id ptinere ad
singulas maas morales, quando e: tractatur de probanda malitia usurae
in particulari, tunc afferuntur argta ad probandum malum qd sit
usura praeponderare cuicumque bono usurae, et per consequens eius carentiam
ee bonum necessarium naae humanae. quare n pt una regula tradi qua
certo et infallibiliter de oibus iudicetur, sed in singulis materiis attendit
ad damnum qd sequitur ad psonam, ad locum, ad emolumentum, et
ad alia, ut ex oibus poit fieri iudicium. ideo mendacium v: g: e intrin=
sece malum, qa opponitur veritati, cuius bonum e adeo necessarium
ut nullo mortali bono poit compensari. occisio e mala, qa opponitur
vitae quae e bonum valde necessarium, qa tn magis bonum punitio ini=
quorum et publica quies, ideo e qd occisio malefactoris sit licita et bona,
et sic de aliis in particulari, in quibus oibus pma regula moralitatis
sumitur ex graduatione ipsa quae e inter obta ipsa secundum se.

2do obiicies: si haec bonitas et malitia obiectiva teneretur
oio ex parte obti, eadem oio daret etiam quando hoc operaret sine ad=
vertentia ad bonitatem aut malitiam moralem. Consequens a. e fal=
sum, qa obtu illud n e decens vel indecens nisi in ordine ad eum
qui illud amplectitur morali modo et decentia vel indecentia obiectiva
n ita se tenet ex parte obti ut pscindat ab advertentia raois ad ipsam.
Rx concedendo seq: ma: et negando min: nam fornicao v: g: intempe=
rantia e, eandem malitiam obiectivam ht de se quando amaretur

sine

sine advertentia ad malitiam, vel cum illa, licet ob defectum advertentiæ
n imputentur ad culpam operanti, e idem e de obto invidiæ, odij, vindictæ
&c, e ideo dici solent hi actg mãaliter mali, hoc e, qui versantur circa
mãam malam, licet ob defectum advertentiæ n refundant malitiam
fõalem in actum internum. rao a. a priori e, qa n e minq pernici=
osa proli fornicao, vel proximo homicidium quando fit sine adver=
tentia ad malitiam, quam si fiat cum illa advertentia & etiam tunc
invenitur ibi ex parte obti illud malum præponderans rãe cuig illud
obtu n deberet eligi quantumvis eet delectabile e adferret alia bona
& vt cum malitia obiectiva csistat in hoc excessu obiectivo, negari
n pt quin tunc etiam reperiatur ex parte obti eadem malitia obiec=
tiva licet n videretur. an verò illud obtu dicendum sit decens vel
indecens quando sine advertentia amatur, pt ee quæstio de nõie,
nam decentia vel indecentia videtur involvere honestatem vel inho=
nestatem fõalem. pt tn distingui de decentia e indecentia fõali vel funda=
mentali, illam n hẽt obtu nisi cum advertentia, hanc hẽt etiam in ebrio e a=
mente.

Sed contra objicies 3tio & eadem malitia objectiva reperitur
in fornicaõe bruti, vel in vindicta, aut voracitate lupi, licet ob defectum
raõis excusentur a culpa fõali, vel dicendum e malitiam obiectivam n præ=
scindere ab ordine ad advertentiam humanam, ne dicamg huiusmodi
operaões nãales brutorum ee obiectivè malas, cum sint iuxta eorum incli=
naoem inditam ab Authore nãæ.

Rp aliqua ee obta quæ respectu hõis hñt malitiam obiectivam
e n respectu bruti, v: g: fornicaõem, huig e. malitia csistit optimè in damno
prolis, quæ sine certo patre n pt benè educari, e patitur alia multa incom=
moda, quæ cum n sequantur ex fornicaõe bruti illa n erit obiectivè mala
respectu bruti, n e. e maius malum qd inde sequitur quam sit bonum de=
lectaõis qd brutum amat. alia st obta quæ etiam respectu bruti afferunt
plus mali quam boni, vt voracitas nimia quæ affert ei morbum vel mor=
tem, qd e maius malum quam delectao quam affert; itag ~~est~~ etiam ex
parte obti tunc reperit malum præponderans. similiter quando Leo
occidit hõiem ad devorandum, maius e malum occisionis humanæ quam
bonum devoraõis, atq adeo ex parte obti datur malum præponderans e
malitia obiectiva quantum e ex parte obti, rãe cuig in Scriptura e
PP. tribuuntur brutis aliquando vitia scilicet intemperantia, sævitia,
crudelitas, rapina, ingratitudo, e aliquando e contra virtutes vt man=
suetudo, gratitudo, fidelitas, pietas in parentes, e his similia, quæ
certè nec st vitia nec virtutes fõaliter in brutis, sed tm mãaliter e
impropriè, quatenq versantur circa mãam de se malam vel de se bonam.

Sed verò

q̃d vero passiones illæ sunt in brutis iuxta inclinaōem nālem, parem obtinet, nam etiam per inclinaō qua papilio quærit lumen ē ab authore nāæ, & tn ex hac inclinaōe accedit ad ignem ubi comburitur & perit. ad summum ergo sequitur q̃d illa inclinaō sit secundum se ad bonum obbi, licet hic & nunc per aliquas circumstantias sit ad malum sub spēc. boni. talis ē inclinaō bruti ad cibum delectabilem, licet aliquando per excessum, quem ignoravit, afferat illi nocumentum.

Addo tn iuxta modum loquendi n debere dici ea obbta honesta vel inhonesta obiective respectu bruti, nam honestum vel inhonestum dicit ordinem ad sbtu potens operari honeste & moraliter, quare honestas n videt se tenere adæquate ex parte obti sed involvere aliquam denominaōem provenientem a nāa raōali. eodem modo n debet dici illud obbu q̃d amat a bruto habere ex se bonitatem vel malitiam obiectivam moralem in in ordine ad brutum, nam moralitas involuit etiam respectum ad naam raōalem. sit itaq obbu de se solam malitiam & bonitatem obiectivam, hoc ē, malum vel bonum præponderans supra explicatum, illud a. comparatum cum nāa raōali appellatur honestas vel inhonestas obiectiva seu bonitas vel malitia moralis obiectiva, n requiritur a. ad hoc ut operet aliquis honeste q̃d cognoscat obbu ut honestum formaliter, qa n ē necesse q̃d cognoscat illud reflexe ut amabile per actum tendentem in eius honestatem, ut supra vidimus, sed sufficit q̃d cognoscat bonitatem illam obiectivam ipsius, quæ se tenent ex parte obti & comparet illam cum dignitate nāæ operantis, ut diximus ē.

Obiicies 4to per hoc posse fieri peccatum absq ulla cognitione legis. Ptz seq: q̃d tota illa malitia obiectiva seu præponderans tenet se ex parte obti & antecedit legem & tota illa pt cognosci antequam cognoscatur lex; sed sufficit cognoscere illam malitiam obiectivam ad operandum inhoneste & pt peccari absq ulla cognitione legis. Consequens a. videt absurdum, qa peccatum definitur ab Augustino ea factum, dictum, vel concupitum contra legem Dei &c. de hoc puncto dicemus ex professo sectione quinta.

Nunc pro complemento huius dubij colligimus obiter ex doctrina huius sectionis quomodo possint exerceri actus virtutum n solum circa proximos sed etiam circa bruta, ut si quis det cibum cani famelico, q̃d ipsi sit bonum & sit ex parte obti sublevare miseriam & dolorem illius canis, nam licet canis n hat naam raōalem, obtu tn illud ē aliquod bonum præponderans obbo contrario & decens naam raōalem, ac per consequens potens terminare actum honestum. in hoc ē sensu dicitur de hoie iusto Prov. 12: novit iustus iumentorum suorum aīas; viscera a. impiorum crudelia. ubi vides opponi crudelitati miseri=

cordiam

corpiam ē benignitatem erga bruta, qa nimirum ex ipso obto ē bona illa liberalitas erga bruta, sicut obiectivè etiam ht aliquam malitiā torquere sine cā canem ē afferre illi acerbum dolorem, qd meritò vt peccatum veniale damnat Lessig lib. 2 de Iustitia cap. 9. dubitaē 1. vbi eam malitiam ē bonitatem ēē pōe erga bruta colligit ex multis Scripturæ locis.

SECTIO IIII.

Explicatur magis doctrina præcedens solutione aliquarum difficultatum.

Contra hanc nrām doctrinam, qua bonitatem ē malitiam moralem explicuimq, opponunt plura recentiores, qui volunt totam bonitatem moralem obiectiuam consistere solum in eo qd obtu sit dignum amore nāæ illectualis, qua nunc breuiter dissoluemus. Primò arguunt: qa si bonitas moralis obiectiva consistit in præponderantia respectu boni oppositi, vel hoc illigitur de præponderantia in raōe boni vtilis, vel delectabilis, vel honesti; n pt illigi de præponderantia in raōe boni vtilis vel delectabilis, nam eleemosyna data indigenti ab illo qui magis indiget vtilior eēt ipsi danti & illa donāo n ē vtilior quā eēt retentio. vrrus obtu turpe præponderat castitati in raōe delectabilis & illa præponderantia debet illigi in raōe boni honesti & vtrumq extremum debet ēē honestum, n ē. pt hoc ēē magis honestum quam illud nisi vtrumq sit honestum & castitas ē honesta qa turpitudo ht minorem honestatem, qd tn falsum ē absurdum ē, turpitudo ē. nullam ht honestatem.

2do arguunt: qa n pt hoc bonum præponderare bono opposito in raōe honesti nisi ipsum in se supponatur prius honestū, sicut prius ē corpq ēē quantum quam ēē magis alterō in raōe quanti, ē prius ē vnum corpq ponderare quam præponderare alteri & prius erit hoc obtu ēē in se bonum ē honestum quam præponderare alteri in raōe honesti, ideo ē. præponderat alteri qa in se ē tantum vel tantum bonum & antecedenter ad præponderantiam ht iam honestatem obiectiuam.

Tertio arguunt: qa Matrimonium ht honestatem obiectiuam, ē tn n præponderat virginitati opposita, sed potiq superatur ab illa & honestas obiectiua n consistit in illa præponderantia.

Hæc argta n opponerentur si considerarentur attentè verba nræ doctrinæ. ad 1mum nunquam diximq bonitatem moralem obiectiuam ēē præponderantiam in raōe boni honesti, sed

consistere

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
gefördert durch Baden-Württemberg
MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST